

ΑΝΕΜΟΥΡΙΟΝ

Μια αναπάντεχη συνάντηση στην αρχαία Νεκρόπολη και... μια ευχή!

Δούκας Δούκας

Μάρτιος μήνας. Ανοιξιάτικος καιρός και διάθεση. Ταξιδεύοντας με την Πανοραμική ομάδα στην περιοχή της Τραχείας Κιλικίας, στη Νότια Τουρκία και ξεναγό τη Μαριάννα Κορομηλά.

Ο ήλιος μάς έκανε τη χάρη, έπειτα από την πυκνή συννεφιά των προηγούμενων ημερών, να ξεπροβάλλει και πάλι με φόντο έναν καταγάλανο ουρανό. Στα πόδια μας απλώνεται η Ανατολική Μεσόγειος. Βρισκόμαστε στο νοτιότερο άκρο της Τουρκίας και στο πλησιέστερο σημείο της ξηράς με την Κύπρο (μόλις 65 χλμ απόσταση από το ακρωτήριο Κρόμμυον της Κύπρου). Δύσκολος τόπος και τραχύς, γεμάτος βουνά και απόκρημνα βράχια που κατρακυλούν απότομα ως τη θάλασσα. Η επικοινωνία από την ξηρά τα παλιά χρόνια σχεδόν ακατόρθωτη. Ο σημερινός, μοναδικός, παραθαλάσσιος-ορεινός δρόμος, είναι χαραγμένος κατά μήκος της ακτογραμμής με το εντονότατο ανάγλυφο. Ταξιδεύοντάς τον (με κομμένη την ανάσα, θα ήθελα να ομολογήσω), συναντάς δεκάδες καστροπόλεις, μεγάλα κάστρα και οχυρωμένους οικισμούς.

Φωτ 1: Ο παράλιος-ορεινός δρόμος και η Μεσόγειος

Πάνω σ' αυτόν τον παραθαλάσσιο-ορεινό δρόμο, χτίστηκε και το Ανεμούριον (250 χλμ ΝΑ της Αττάλειας και 125 χλμ ανατολικά της Αλάνιας). Υπήρξε ένα σημαντικό εμπορικό λιμάνι της Ανατολικής Μεσογείου στα ρωμαϊκά και πρωτοβυζαντινά χρόνια (3ος-4ος αι) και οδικός κόμβος προς τη μικρασιατική ενδοχώρα (στα βόρεια), την Παμφυλία (στα δυτικά) και την υπόλοιπη Κιλικία (στα ανατολικά).

Με την ονομασία Ανεμούριον, Ανεμώριον, Ανεμούριν, αλλά και Ανεμώνη το συναντάμε στις αρχαίες πηγές. Το όνομά του το κληρονόμησε από το ομώνυμο ακρωτήριο και ετυμολογείται, μάλλον από τους συχνούς και έντονους ανέμους που πνέουν στην περιοχή.

Φωτ 2: Η Νεκρόπολη αντικρίζει τη θάλασσα

Περπατώ στη Νεκρόπολη, που βρίσκεται εκτός των τειχών (στα βόρεια) της οχυρωμένης λιμενικής πολιτείας. Πρόκειται για το καλύτερα διατηρημένο νεκροταφείο της ρωμαϊκής μικρασιατικής γης, με συνεχή χρήση από τον 1ο ως τον 4ο αι μ.Χ. Το θαλασσινό αεράκι, που δεν σταμάτησε να φυσάει, καθ' όλη τη διάρκεια της επίσκεψής μας, ευωδιάζει μεταφέροντας αρώματα της νοτισμένης γης, της φρέσκιας βλάστησης και των αγριολούλουδων που ξεπροβάλλουν ανάμεσα στα ερείπια. Παίρνω βαθιές ανάσες και γεμάτος ενέργεια προχωρώ ανάμεσα σε σαρκοφάγους και δώροφα ταφικά μνημεία που απλώνονται σε όλη την ανηφορική πλαγιά του ακρωτηρίου. Ως οικοδομικό υλικό έχουν χρησιμοποιηθεί πελεκητές ντόπιες πέτρες γι' αυτό άντεξαν και στη φθορά του χρόνου.

Στο βάθος (νότια) διακρίνεται το τείχος που σκαρφαλώνει, ξεκινώντας από τη θάλασσα, μέχρι την οχυρωμένη ακρόπολη. Η πόλη χωριζόταν σε δύο τμήματα, στην ακρόπολη, που υψωνόταν στα νότια, και στην κάτω πόλη, που εκτεινόταν προς τα βόρεια.

Το Ανεμούριον σήμερα είναι ένας εντυπωσιακός απέραντος ερειπιώνας, άλλη μία «πόλη-φάντασμα», σαν αυτές της Συρίας. Τα ιστορικά στοιχεία είναι ελάχιστα, αλλά είναι ένας τόπος σημαντικός για την αρχαιολογία. Μετά το 660, όταν οι τελευταίοι κάτοικοι το εγκαταλείπουν, δεν υπάρχουν νεότερες οικιστικές φάσεις. Μελλοντικά η αρχαιολογική σκαπάνη σίγουρα θα φέρει στο φως πολύτιμες πληροφορίες για την περίοδο εκείνη.

Φωτ 3: Μπροστά διακρίνονται τα λιγοστά ερείπια του ρωμαϊκού Θεάτρου (2ος αι. μ.Χ.) και στο βάθος υψώνεται η Ακρόπολη (όπου βρέθηκαν ίχνη εγκατάστασης από την Ελληνιστική εποχή)

Φωτ 4: Ο ερειπιώνας καθώς κατηφορίζει προς τα ανατολικά στη θάλασσα. Μετά το 632, η ταχύτερη εξάπλωση των Μουσουλμάνων Αράβων, που ναυπήγησαν και στόλο στα φοινικικά παράλια, σήμανε το τέλος της ζωής για δεκάδες πόλεις που είχαν αναπτυχθεί στα ρωμαϊκά και πρωτοβυζαντινά χρόνια

Βυθισμένος στις σκέψεις μου και απομακρυσμένος από την υπόλοιπη ομάδα, προσεγγίζω το Θέατρο (2ος αι. μ.Χ.). Σε θέση περίοπτη στις δυτικές παρυφές της πόλης (εντός των τειχών), με θέα τη θάλασσα, αλλά σε πολύ κακή κατάσταση. Αγναντεύω την πλαγιά που κατηφορίζει προς την ακρογιαλιά και το Ωδείο που βρίσκεται λίγο πιο κάτω στα νοτιοανατολικά. Τα περισσότερα δημόσια οικοδομήματα ήταν διακοσμημένα με τοιχογραφίες και επιδαπέδια ψηφιδωτά. Σήμερα σώζονται μόνο κάποια σπαράγματα, που όμως μαρτυρούν την πολυτέλεια των οικοδομημάτων. Είναι ιδιαίτερη η στιγμή όταν ανάμεσα στα χώματα και τη βλάστηση βλέπεις να ξεπροβάλλει κάποιος ψηφιδωτός φυτικός διάκοσμος σε δάπεδο, η τοιχογραφία ενός παγωνιού ή το προσωπάκι από ένα αγγελοῦδι στην κόγχη κάποιου παλαιού ιερού. Είναι σαν να σου κλείνουν πονηρά το μάτι για την ευκαιρία που σου έδωσαν σε μια φευγαλέα ματιά πίσω στο χρόνο και στον τόπο, μιας άλλης ένδοξης εποχής. Όταν το Ανεμούριον έσφουζε από ζωή και τα εμπορικά πλοία μπαινόβγαιναν στο λιμάνι.

Ξαφνικά ήχος από πολλά βήματα μού αποσπά την προσοχή. Πίσω από τα ερείπια της Νεκρόπολης αρχίζει να ξεπροβάλλει ένα κοπάδι από κατσίκες. Ευχάριστη και αναπάντεχη συνάντηση μέσα στον έρημο αρχαιολογικό χώρο.

Φωτ 5: Οι κατσίκες σκαρφαλωμένες στα ερείπια ταφικών μνημείων

Μερικές κατσίκες είναι σκαρφαλωμένες σε σαρκοφάγους, ενώ άλλες παρουσιάζονται μέσα από νεκρικούς θαλάμους πλημμυρίζοντας τον χώρο με τα βελάσματά τους και τα ποδοβολητά τους. Μάταια ο βοσκός προσπαθεί με φωνές και πέτρες να τις επαναφέρει πίσω στο μονοπάτι. Η περιοχή είναι η χαρά της κατσίκας. Αγκαθωτοί θάμνοι με φρέσκια βλάστηση, καταπράσινο χορτάρι ανάμεσα στα ερείπια και πλήθος από βράχια για να αναρριχηθούν.

Ο βραχώδης και δύσβατος τόπος της Τραχείας Κιλικίας αποτελεί το βασίλειο της κατσίκας. Ανθεκτική και ευκίνητη από τη φύση της, συναντάται εδώ σε μεγάλα κοπάδια, ενώ απουσιάζουν ή είναι λιγοστά κι αδύναμα, τα πρόβατα και τα βοοειδή (ζώα της πεδιάδας).

Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι στην αρχαιότητα, αλλά και στα βυζαντινά χρόνια, Κιλικίον / Cilicium ονομάζονταν το χοντρό ύφασμα από τρίχες κατσίκας της Κιλικίας. Το υφασμένο κατσικόμαλλο χρησίμευε κυρίως για την κατασκευή ιστίων αλλά και ως προστατευτικό κάλυμμα των εμπορευμάτων σε πλοία. Ιδανικό επίσης για σκηνές, τέντες και κάπες (όλα απαραίτητα για τα στρατεύματα και για όλους όσοι εργάζονταν στις επικοινωνίες, τις μεταφορές, τα караβάνια). Το μαλλί της κατσίκας είναι αδιάβροχο και γι' αυτό δεν βάφεται. Πολύτιμο επίσης είναι το δέρμα, το γάλα και το κρέας της.

Η κατοικίδια κατσίκα, που είναι ίσως από τα πρώτα ζώα που εξημερώθηκαν, συνδέθηκε με την εξέλιξη και τον πολιτισμό του ανθρώπου. Στην ελληνική μυθολογία, η νύμφη Αμάλθεια, η οποία ανέθρεψε τον Δία, εικονίζονταν με την μορφή κατσίκας, που το κέρασ της έχει μείνει γνωστό ως σύμβολο γονιμότητας και αφθονίας.

Φωτ 6: Περιζήτητη από την αρχαιότητα

Οι κατσίκες αμέριμνες, δίχως να ενοχλούνται ιδιαίτερα από την παρουσία μας, συνέχισαν τη βοσκή τους. Αυτές αποτελούν τους σημερινούς κατοίκους της ερειπωμένης πολιτείας. Κυρίαρχες του τόπου περπατούν ανέμελες ανάμεσα στα μισογκρεμισμένα ερείπια, κατηφορίζοντας την πλαγιά προς τα Λουτρά της Παλαίστρας.

Θα δρασκελίσουν το κατώφλι των λουτρών, περπατώντας πάνω από το επιδαπέδιο ψηφιδωτό κατευθυνόμενες προς τη θάλασσα. Πάει πολύς καιρός από τότε που έσβησαν οι εστίες για να ζεστάνουν το νερό στα λουτρά και να δεχτούν τους λουόμενους, με την ευχή για καλό μπάνιο: **«ΚΑΛΩΣ ΕΛΘΟΥ»**

Με την ευχή αυτή αποχαιρετούμε το Ανεμούριον, συνεχίζοντας την πορεία μας προς τα ανατολικά.

Φωτ 7: Η επιδαπέδια ψηφιδωτή επιγραφή της εισόδου (ανατολική πλευρά) στις Κεντρικές Θέρμες. Στην έξοδο (δυτική πλευρά) υπάρχει αντίστοιχη επιγραφή που αποχαιρετά τον επισκέπτη, με την ευχή να είχε καλό λουτρό. Οι ανασκαφές αποκάλυψαν συνολικά τρία λουτρικά συγκροτήματα, τρεις θέρμες της Ρωμαϊκής εποχής, αρκετές ώστε να καθιστούν το Ανεμούριο λουτρόπολη της περιοχής

Φωτ 8: Το κοπάδι προχωρά ανάμεσα στα ερείπια της Νεκρόπολης. Στο βάθος ορθώνεται η Ακρόπολη

Φωτ 9: Το Ωδείο και Βουλευτήριο (3ος αι. μ.Χ.), χωρητικότητας 800-900 ατόμων

Φωτογραφίες και κείμενο: Δούκας Δούκας
Ανεμούριον 16 Μαρτίου – Αθήνα 24 Μαρτίου 2013
Πηγή πληροφοριών: Τοπογραφικές & Ταξιδιωτικές Σημειώσεις Πανοράματος
<www.apan.gr>